

ծնել շատ աւելի միտ գնելու են գործնական բժիշկները ձեռքարկող ճար խորի կանաթի բուշուկները: Յոյժած պտուղացիտի բախկնդնեբուն խուտի մէջ գտնուիլն իմանալը իբր հետաքրքրական, բայց երկրորդական իր նկատուելով կը կատարուեն: Թէեւ ասով կը ստուգուեն ակտագուշտութիւնը (diagnose), բայց հիւանդին զգուս մը չէր ունենար. եւ ասոր համար շատ անգամ անփոյթ կը թողուէր, ինչպէս եւ զերկին ժամանակներս շատ բժիշկներէ գործանուած բազմաթիւ ծիւրախտաւորներուն նայելով իմացայ, որ եւ սչ անգամ միասոնեց խուր ընծուած էր: Այսուհետեւ ուրիշ կերպ վերաւերու է: Բժիշկը մը՝ որ ամէն իրեն հնարաւոր միջոցներով՝ որպիսի է մանաւանդ խուխին պտուղացիտի բախկնդնէր ունենալը կատարած ինչպէս ժամանակ նոյրը ընծնել, անփոյթ կ'ըլլայ ըստ կարի շատ ծիւրախտի զոյտութիւնը հաստատուել, մեծապէս յանցաւոր է իւր ինքնազին հոգ տարած չըլլալուն: Վասն իր օգնի ակտագուշտութիւնն եւ սոյն գուշակութեան յայտնութեամբ վաղեցիկօրէի գործածուած յատուկ գործանքն ինչպէս հիւանդին կենսոյը կարեւոր է: Ցարակուսական պարագայից մէջ բժիշկը ներմաշմարի փոյժ մ'ընելով պէտք է ստուգել թէ հիւանդը պտուղացիտ ունի թէ ոչ: Այս առան միայն բնախիշտ ինչ եղանակը քորագուշտութեան համար ճշդութիւն օրինութեան ինչ ինչն էր: Հոն հասնուի՝ որ այդպէս ինչպէս ան զեղեքն ճար խորի կանաթի գործանքն, եւ անփոյթ թողուելով՝ չգտն յառաջ այն ծանր վիճակներն, որոնք կը կազմուին նորանոր ապականութեանց անսպասարկելիքներն:

ԱՌՆԵՐԱԿԱՆ

ԱՌՆԵՐԱԿԱՆ ԱՐՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՐԻՐԱՅՈՒ ՄԱՐԶԻՆ

Ռուսիոյ տարւոյս Յունուարէն մինչեւ Յուլիս ունեցած արտածութիւնն երկու նշանաւոր ազդեցութեան տակ էր. պայմանը անցեալ տարւոյ հնձոց անյաջողութեան եւ արժէթըմոց անհաստատութեան, որոնք փնտաւար ազդեցութիւն ըրին արտածութեան վրայ: Այսպէս Մոսկուայի աստարակաւ հիւպատոսարանին այս տարւոյ վեցամսնկէն մասին տուած օնդեկտութեանց մէջ կը տեսնենք՝ որ տարւոյս առաջին վեցամսնայ արտածութեան արժէքն եղած է 309,174.000 ռուբլ, ուր անցեալ տարի նոյն միջոցին էր 349,956.000 ռուբլ, որ է 40.7 միլիոն ռուբլ. կամ 11.6 ըր. առհարիր նուազ: Բնականապէս ասոր գլխաւոր պատճառն է անյաջող հունձքն. սակայն նաեւ ռուբլին բարձրանալու յամառ միտութիւնը սակարկութիւնները կը չափաւորէր. վասն զի Ռուսիոյ արտա-

ծիւն կամ իւր արպանաց գիմաց նուազագոյն գին մը պիտի ընդունէր, եւ կամ օտարեկցայ գնողն իրամի ընթացքին փողոխութեան համեմատ իր գնոյ առաջարկութիւնը պիտի բարձրացնէր. որով արտածիւն ստիպուած էր սպասել լաւագոյն գներու: Արտածութեանց յետախաղացութիւնն ամէն տեսակ ազդեցիկ վրայ երեւցաւ, մանաւանդ ուտեստի վրայ, որուն ամէնէն աւելի անյաջող ամիսն էր Յունիսը: Յօրենեղէնը 40,142.000 նուազ արտածեցաւ, որ է 29.2 միլիոն ռուբլի կորուստ. այս կորստեան մասնակցեցաւ ամէն տեսակ ցորենեղէն, բայց աւելի ցորենը: Արեւի արտածութիւնը նոյնպէս տարազաւ: Անգործ կամ կէս գործեալ նիւթոց արտածութիւնն 2.1 միլիոն ռուբլ կամ 1.7 առհարիր կորուստ ունեցաւ: Ամէնէն աւելի փնտեցաւ բամբակի արտածութիւնն: Կանեփի արտածութիւնն աճեցաւ, սակայն արժէքն այնչափ նուազեցաւ, որ առեւտուրն շատ անգամ արդիւնաբերներու փնտովը կատարուեցաւ: Նոյնը կ'արժէ նաեւ կոտայ մասին: Սակայն փայտի անյեղի արտածութիւնն համեմատութեամբ անցեալ տարւոյ զգալապէս աճեցաւ. ընդհանուրապէս կենդանեաց արտածութիւնն, ի բաց աւելալ խոզը, 22%, նուազեցաւ: Գործատանց ապրանքներ 3.1%, նուազ արտածեցան: Արտածութեան այս նուազման չի համապատասխաներ նաեւ ներածութիւնը, թէեւ ներածուած 178,690.000 ռուբլ. ապրանքն անցեալ տարւոյ նոյն միջոցին ներածութեան 30.9 միլիոն ռուբլ. կամ 10.5%, նուազ է: Անյաջող հնձոց պատճառաւ՝ գնողներու տկարացեալ զօրութիւնն միւս կողմանէ ռուբլի գնոյն բարձրանալովն՝ օտարերկրեայ ապրանքներ առատութեամբ ապապրելու կարողութիւն ստացաւ, Հանդերձ այսու՝ այս վեցամսնկէն ներածութիւնն անցեալ տարւոյ համեմատութեամբ նուազագոյն է: Միայն խահլէի եւ առհասարակ գաղթականութիւններէ եկած ապրանքներու ներածութիւնն աւելի է: Ամէնէն աւելի նուազ է անգործ եւ կէս գործեալ իրեւոր ներածութիւնն, այն է 14.1 միլիոն ռուբլ. կամ 11.5%, նուազ: Ասոնցմէ անգործ բամբակը 1 միլիոն պղով կամ 8.4 միլիոն ռուբլ. նուազ ներածեցաւ, որուն պատճառն էր անցեալ 1889 տարւոյ մէջ՝ բամբակի մաքսին գնոյն բարձրացուելուն ըլլալ, որով նոյն տարին շատ ներմուծուած էր, եւ միւս կողմանէ քուրքիտատնի եւ միջին Արեւ միջոցութիւնն, որոյ թէ՛ արդիւնաբերութիւնը եւ թէ՛ ներածումն անձն է: Իսկ պողպատն, պղինձն ու գինի աւելի ներածեցան: Գործատանց ապրանքներու

ներածումը 5-9 միլիոն բր., կամ 14-9%, նու-
զեցաւ:

ՄԱՐԻՆԵՍՏԱՎԱՆ

ՄԱՐԻՆԵՍՏԱՎԱՆԻ ԶՈՐԻՇԵՄԱՆ ՄԱՐԻՆԵՍՏԱՎԱՆԻ ՏՈՒՆԱՎԱՆՈՒՄ

Մ. Մ. մասին՝ Journal de la Chambre de Com-
merce de Constantinople Թերթին հետեւեալը
էր գրել. « Յաճախ էր հարցուի Թէ ինչն
Տաճկաստանի մէջ արուեստագիտական ձեռն-
արկութիւնը բազմաթիւ եւ արդիւնաբեր չեն:
Այստարակոյ Տաճկաստանի մէջ ալ՝ ինչպէս գրե-
թէ Եւրոպայի ամէն երկիրները, գործատանց հի-
մնարկութիւնը այն օրէնքներէ եւ կարգադրութիւն-
ներէ կախում ունին, որոնք աշխարհ, վատաւազ
եւ վատարկ համարուած եւ կամ գրացեաց ան-
տառներէ երեւցած արուեստագիտական գնահազան
ծիւղբուն հետ յարաբերութեան մէջ են: Այս
նկատմամբ՝ միշտ Հատարակցաւ գործող պաշտօնա-
րանին վերջական կարգադրութեանց դիմելու է:
կայսերական իրաւոյ մէջ կայ՝ որ ամէն գործարա-
նական ձեռնարկութեանց մէջամծ գիւրու-
թեաններ կ'ընտայէ, զ. օր. մերձայից, գործեաց,
տառաքի... մաքու ազատ բլլան: Եւրոպայի բոտ
պարագայից անշուշտ Տաճկաստանի մէջ յառաջ
եկած եւ պիտութեան մէջ՝ տեղի ունիլ տեղ փո-
փոխուող կամ արտաւած փաճառքներն ալ՝
մաքու եւ այլ հարկերէ ազատ պիտի բլլան:

Հոս քննելու տեղը չէ, Թէ ուրիշ երկիր-
ներն իրենց արուեստագիտաց ինչ առաւելութիւն-
ներ կը շնորհեն: Տաճկաստանի նկատմամբ ան-
նպատակ պարագայ մը կըսայ համարուիլ այն՝ որ այն-
պիսի արտօնութիւններ արուած են, որով այս կամ՝
այն ծիւղին մէջ մրցութիւն ընել անհնար եղած է.
սաով տեսակ մը մենավաճառութիւն կը կազմուի,
զոր ոչ հասարակաց՝ եւ ոչ աւելութեան շահը
կրնայ արգարացնել: Բայց այս պարագան ալ կա-
ռավարութեան արուեստանից կրպակաւ եւ
զարգացնելու օւնեցած փափաքով կրնանք ար-
գարացնել, մասամբ ալ քանի մ'առար գրամա-
տեղաց երկիրին պէտք ենք վերածել, որոնք կը
կարծեն, Թէ Տաճկաստանի մէջ առանց մենավա-
ճառութեան բան մը չի կրնար յալողիլ: Համա-
րուած ենք, Թէ հասարակութեան օգտակար, եւ
մեծազոր ձեռնարկութեանց, ինչպէս՝ Երկա-
թուղի, ջրանցից, Թրամվէյից, նաւամատոյցնե-
րու շինութեան, լուսաւորութեան... համար
մենավաճառութիւն անհրաժեշտ հարկաւոր էր,
վասն զի տանը շատ մեծ գումարներ կը պահանջեն,
բայց փոքր արուեստից համար, որոնք այնչափ մեծ
գումարներու պէտք չունին, մենավաճառութիւն
տալով՝ արուեստագէտները կը շղատէ, եւ ձեռնար-
կութեան ոգին եւ մրցութիւնը կը նուազեցնեն:
որոնք ուղղակի փաճառականական եւ արուեստ-
գիտական զարգացման եւ յառաջագիմութեան հի-
մի կը կապեն:

Ուստի բազմաթիւ է որ Թէ տեղացի եւ Թէ
օտար գրամատեարք գիտնան՝ որ զ. օր. խաղախոր-
դութեան, ինչեղինաց, կուեղինաց գործատուն
մը շահարեք ընելու համար մենավաճառութիւն
ամենեւեկ հարկաւոր չէ. այսպիսի ձեռնարկութեան
մը յալողութիւնն առատօրէն գումարող անգործ
նիւթն՝ բոտ կարէ նուազ բանողներով գործածել
կարենային կախած է: Մենք կը կարծենք Թէ
Տաճկաստանի արուեստից զարգացման ու յառա-
ջագիմութեան մի միայն արգելքներն այսպիսի
մենավաճառութիւնը են, »

ՏՆՏԵՍԱՎԱՆ

ԲԵՐԻՆ ԵՒ ԲՅՈՒՄՈՆԸ ԽՆԴՐԷՐ

Իւերանն այն խողովան է՝ որուն միջո-
ղութեանը մը անուղի կ'աւանդը. եւ մաս-
ծելով՝ որ բերանն բարեխառնութեան ազդե-
ցութեան ենթարկեալ է միշտ, բնական հետեւ-
ութիւն մըն է բուն Թէ ուրեմն աստամանց ցաւն,
փախիլ... ալ (Թէ ոչ միշտ՝ գեթ շատ դի-
պաց մէջ) բարեխառնութեան կրնայ պատճառիլ:
Միշտ բարեխառնութիւնը փոխելով՝ մարդ կըը-
նայ աստամանցաւ ենթակայ բլլալ: Այն ստոյգ
է, որ իրենց կողմանցն ստիպեալ՝ բարեխառն-
ութիւնը ստեղծ փոխող անձանց, նոյնպէս եւ սա-
տիկ ցուրտ երկիրներու բնակչաց աստամանցը
շատով կը թափին կամ անհնարն ցաւը կը
պատճառեն:

Կարծենք Թէ արդէն փճացած աստամանցը
զարմանելու վրայ ընդհանրապէս, իսկ անվատ-
ներուն տարուելու խնամոյց վրայ մասնաւորա-
պէս խոսող բժիշկի մը յանձնած միջոցն յառաջ
բերել աւելորդ չէ:

« Հաղախարո փորձեր ու քննութիւններ
անձամբ կատարելով՝ համոզուած ենք Թէ առ-
տուններն գրեթէ ամէն մարդուն լորձուներ լեղի
կ'ըլլայ. ուստի պէտք է աւտուններն աստամանցը
մարբել: Գործելով ամէն անգամ՝ կրեարկեն
վերջը բերանը լուսաւր է, որպէս զի բերանն
կերակրող այն մաջողներէն ազատ մնայ՝ որոնք
աստամանց մէջ կը կուռին կը ման: Հատ յանձ-
նելի են այն խոսերու գործածութիւնն՝ որոնք
արդէն շատ տներու մէջ մուտ գտած են. բայց
կարծենք, Թէ սեղանի վրայ բերանը լուսաւր
տեղ՝ ինչպէս սովորութիւն է Եւրոպա, մասնաւոր
լուսարարանի մ'առջեւ այս գործողութիւնը կա-
տարելով լաւագոյն է:

Լաւ սովորութիւն է պառկելէն յառաջ
ակունները լուսաւր. վասն զի աստամանց մէջ